

A KÖZMŰVELŐDÉSI INTÉZMÉNYEK SZEREPE AZ EGÉSZ ÉLETRE KITERJEDŐ TANULÁS FELTÉTELEINEK BIZTOSÍTÁSÁBAN

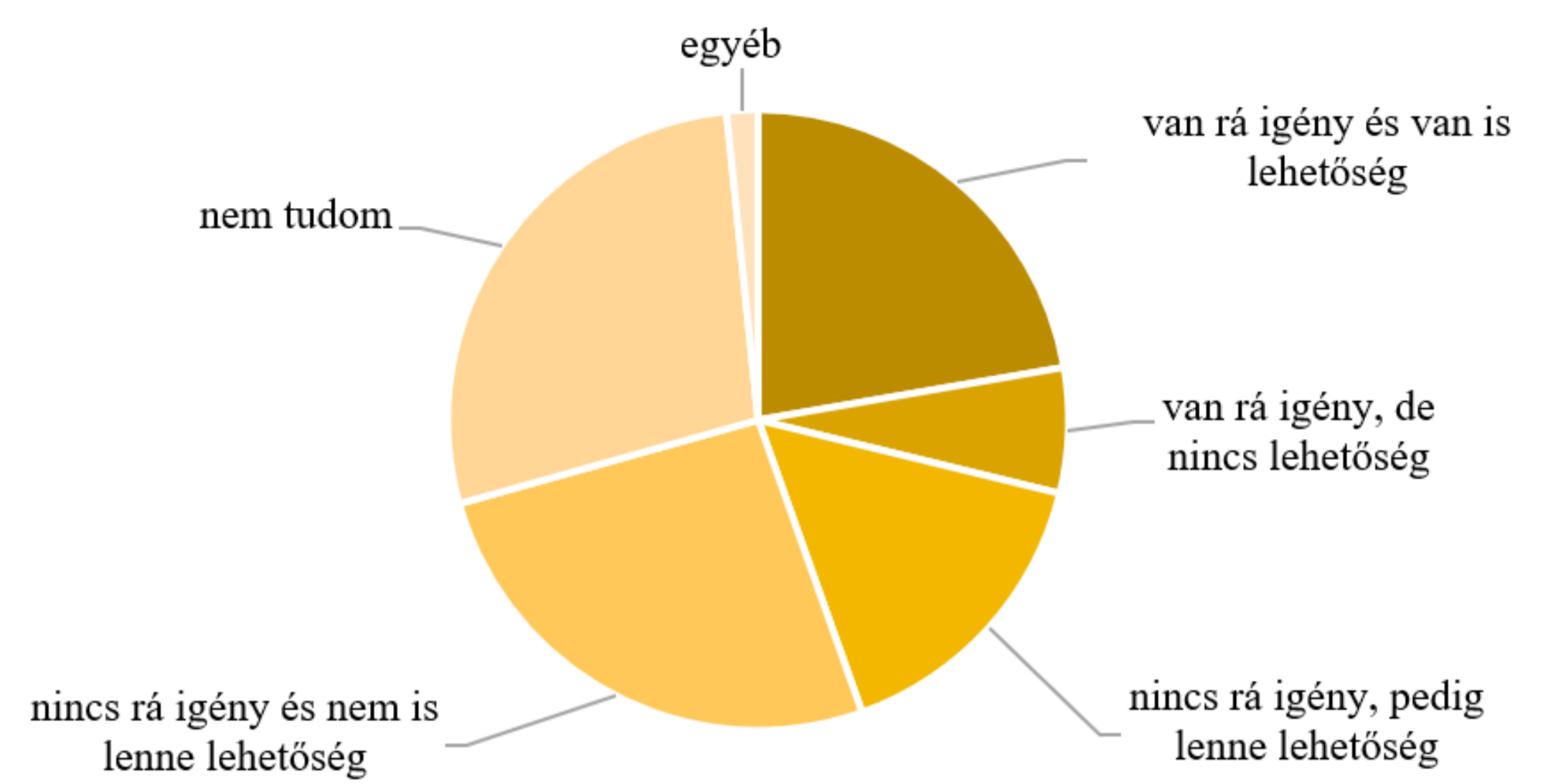
Oszterman Dorottya
Debreceni Egyetem

A téma indokoltsága

Az orvostudomány fejlődésével, az életminőség javulásával egyre emelkedik az átlag életkor, így hazánkban is előregedő társadalomról beszélhetünk. A magasabb várható élettartam és az oktatási expanzió miatt egyre iskolázottabb generációk számára az időskor átértékelődik.

A lekérdezett települések járás szerint			
Járás neve	Települések (db)	Kitöltők (db)	Lefedtség (%)
Cigándi járás	15	9	60,00
Edelényi járás	45	28	62,22
Encsi járás	29	16	55,17
Gönci járás	30	15	50,00
Kazincbarcikai járás	22	6	27,27
Mezőcsáti járás	8	6	75,00
Mezőkövesdi járás	23	13	56,52
Miskolci járás	39	15	38,46
Ózdi járás	17	9	52,94
Putnoki járás	26	21	80,77
Sárospataki járás	16	10	62,50
Sátoraljaújhelyi járás	21	14	66,67
Szerencsi járás	16	6	37,50
Szikszói járás	24	6	25,00
Tiszaújvárosi járás	16	7	43,75
Tokaji járás	11	3	27,27
Összesen	358	184	51,40

Mi jellemzi a településen élő idősorúak lehetőségeit a tanulási alkalmakat illetően?

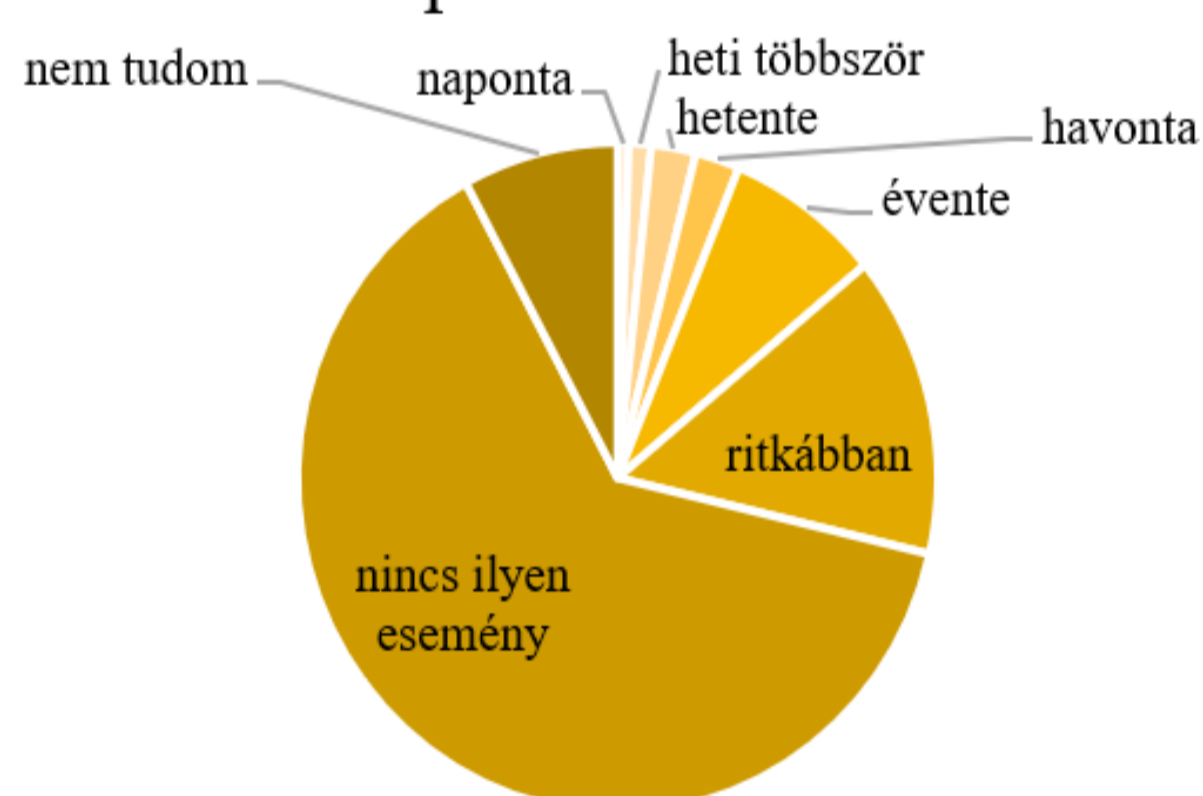

A kutatás célja

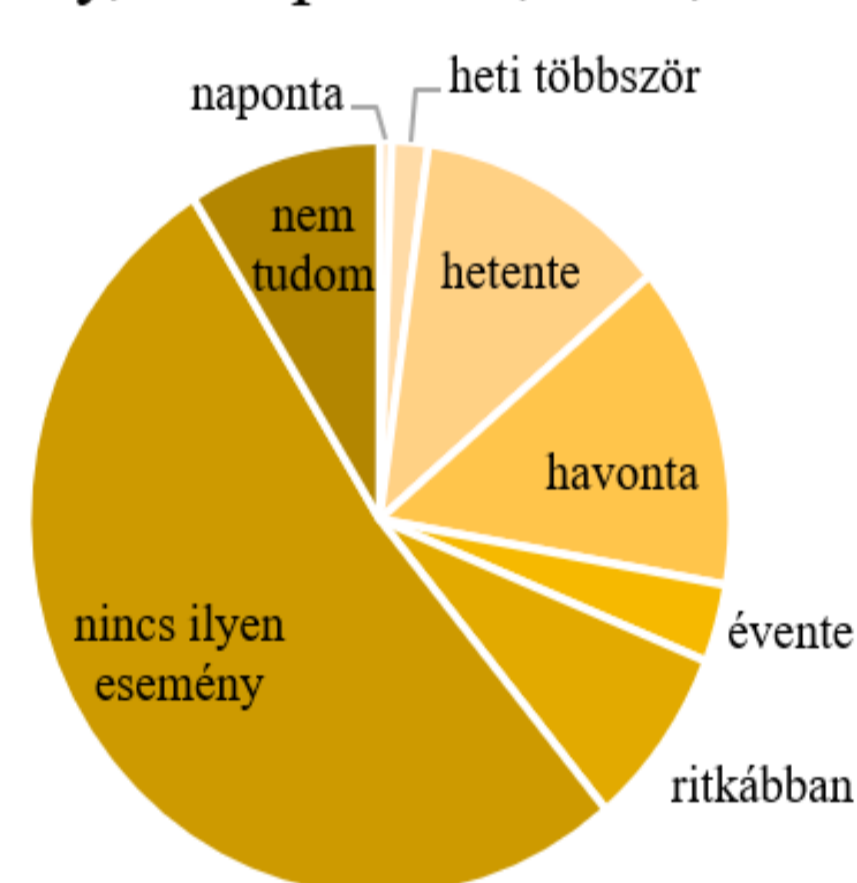
A kutatással arra szerettem volna választ kapni, hogy Borsod-Abaúj-Zemplén megyében megvalósul-e és ha igen, milyen mértékben valósul meg a közművelődési alapszolgáltatások közül az egész életre kiterjedő tanulás feltételeinek biztosítása, továbbá mekkora hangsúlyt kapnak az idősorúak tanulási lehetőségei, és van-e igény az említett korosztály részéről a tanulási alkalmakra.

A kutatási kérdőívet a vizsgált megye 184 településére vonatkozóan töltötték ki közművelődési asszisztensek, így sikerült viszonylag átfogó képet kapni a témáról. Összességében elmondható, hogy bár zömében előregedő településekről beszélhetünk, a közművelődési szakemberek a tevékenységük során mégsem veszik figyelembe célcsoportként az idősorúakat, az igényeikkel csak részben, vagy egyáltalán nincsenek tisztában. Ugyanakkor számos informális és non-formális tanulási alkalom valósul meg a megyében, melyben az idősek is részt vesznek, ezekről is olvashatunk példákat.

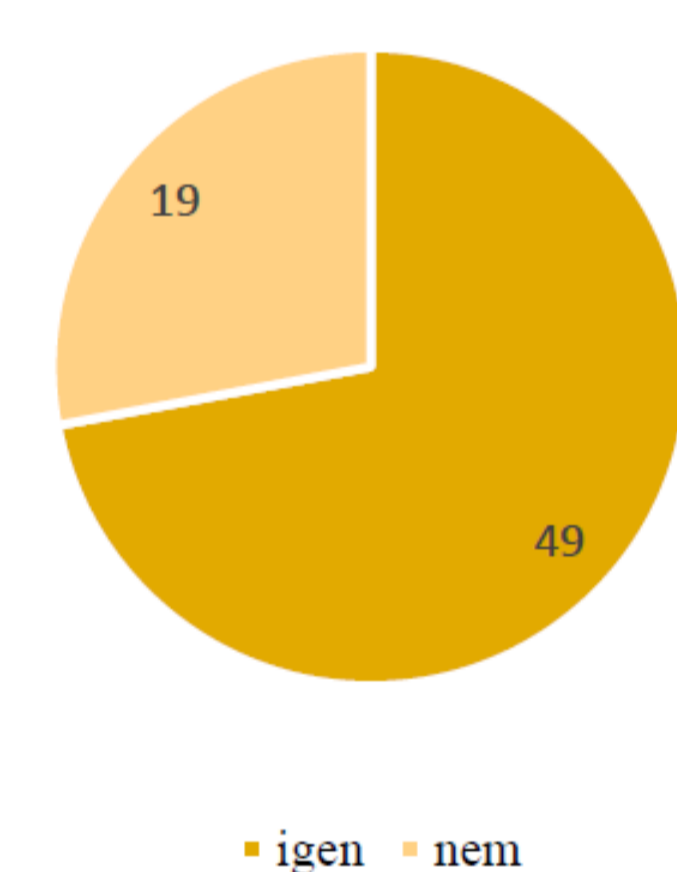
Milyen gyakran valósul meg: iskolarendszeren kívüli tanfolyam, képzési alkalom?

Milyen gyakran valósul meg: öntevékeny, önképző kör, klub, szakkör?

Köthető-e a nyugdíjas klub a közművelődési intézményhez, közösségi szintérhez?

Kutatásom első hipotéziséről, miszerint az idősebb korosztályba tartozók manapság egyre inkább igényt tartanak a kifejezetten számukra tervezett, aktív szellemi tevékenységet igénylő foglalkozásokra, nem vonható le egyértelmű következtetés. Az elemzett irodalom alapján ez az igény valóban jelen van és az idősorúak egyre nagyobb rétegét jellemzi. Azonban a kutatás során a megkérdezettek többségének nem volt információja erről, vagy nemleges választ adott, miszerint az időseknek nincs igénye, ezáltal nincsenek is hasonló programok a településeiken. A beérkezett válaszok alapján elmondható, hogy a közművelődési asszisztenseknek nincs, vagy csak nem átfogó, hiányos képük van a településeiken élő idősek igényeiről. Véleményem szerint célszerű lenne hasonló felépítéssel reprezentatív kérdőíves kutatást végezni a településeken élő idősorúak körében is, azonban ez a jelenlegi járványügyi helyzetben nehezen lenne kivitelezhető. Viszont csak így lehetne megnézni, hogy a közművelődési asszisztensek és az idősorúak álláspontja mennyire van összhangban egymással.

A második hipotézisem részben beigazolódtott, tehát amellett, hogy az idősebb generáció igényli ezeket a foglalkozásokat, szükségük is van rá, hiszen csak így tudnak alkalmazkodni a folyamatosan fejlődő társadalomhoz szükséges tudást, ha az idősorúkat is az egész életre kiterjedő tanulás jellemzi. A kérdőív alapján látható volt, hogy a formális, non-formális tanulási alkalmak Borsod-Abaúj-Zemplén megye közművelődési intézményeiben és közösségi szinterein döntő többségében a munka világára és a fejlődő társadalomhoz szükséges kompetenciákra koncentrálnak. A szakirodalom alapján is szükséges az idősorúaknak az egész életre kiterjedő tanulás ilyen szempontból is, habár látható, hogy a közművelődésben nem kifejezetten az idősorúak számára

szervezik ezeket az alkalmakat. Még a digitális kompetenciafejlesztési foglalkozások célcsoportjában sem jelennek meg egyértelműen az idősorúak. A közművelődési szakemberek nem őket próbálják megcélolni a programokkal, azonban sokszor mégis csak ezt a korosztályt tudják elérni (pl. szabadidőből adódóan). Ami pedig célzottan az idősek számára szól, az inkább a non-formális, informális kategóriába sorolható, hiszen ahogy láthattuk, például (hivatalosabb jellegű) népfőiskolai, szabadegyetemi programokat sem szoktak szervezni a legtöbb településen.

Bár az bebizonyosodott, hogy a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei közművelődési intézmények, közösségi szintek egy része különböző tanulási alkalmakkal járul hozzá a térségben lakó idősek egész életre kiterjedő tanulásához, ugyanakkor itt is megfigyelhető, hogy nem foglalkoznak kifejezetten az említett korosztállyal. Összességében tehát úgy vélem, hogy mivel Borsod-Abaúj-Zemplén megyében ilyen nagy számban találhatóak előregedő települések, szükséges lenne felmérni az idősorúak igényeit és ahhoz is igazítani a közművelődési tevékenységet. Mivel sok esetben az idősorúak számítanak a legkönnyebben megszólítható célcsoportnak, így az általuk látogatott programokat célszerű az ő igényeik alapján módosítani. Ehhez azonban elengedhetetlen a közművelődési szakemberek (és a településen élő idősek) nyitottsága, valamint az asszisztensek megfelelő szakmai tudása. Utóbbin nagyban segíthet a Nemzeti Művelődési Intézet Közművelődési Foglalkoztatási és Képzési Programja, hiszen a képzések és műhelyfoglalkozások során a közművelődési asszisztensek elsajátíthatják a közösségi felmérések alapjait, valamint további jó gyakorlatokat a közművelődésből.